

طرحواره درمانی کودک و نوجوان

راهنمایی برای بالینگران

کریستوفر لوز • پیتز گراف
گرهارد زار بوک • راث هولت

مترجمان:

دکتر حجت پیرزادی
عضو هیأت علمی دانشگاه شیراز
دکتر حمید بهرامی زاده
سحر کریم فر
حانیه محمد اسمعیل بیگی

نشر دانش

عنوان و نام پدیدآور: طرحواره درمانی کودک و نوجوان: راهنمایی برای بالینگران / کریستوفر لوز ... [و دیگران]؛
مترجمان حجت پیرزادی، حمید بهرامی زاده، سحر کریم فر.
مشخصات نشر: تهران: دانژه، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری: ۵۰۰ ص: مصور.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۰-۳۴۱-۱
وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: عنوان اصلی: Schema therapy for children and adolescents: a practitioner's guide, 2020.
یادداشت: کریستف لوز، پیتر گراف، گرهارد زاربوک، روت هالت.
یادداشت: کتاب حاضر قبلاً با عنوان «طرحواره درمانی برای کودکان و نوجوانان: راهنمای یک درمانگر» و ترجمه ی آزیتا دانشوری فرد توسط انتشارات ندای کارآفرین در سال ۱۳۹۹ منتشر شده است.
یادداشت: کتابنامه.

عنوان دیگر: طرحواره درمانی برای کودکان و نوجوانان: راهنمای یک درمانگر.
موضوع: شناخت درمانی کودکان / شناخت درمانی نوجوانان / شناخت درمانی طرحواره
طرحواره (روان شناسی) / کودکان -- روان شناسی / نوجوانان -- روان شناسی
Cognitive therapy for children / Cognitive therapy for teenagers / Schema-focused cognitive therapy
Schemas (Psychology) / Child psychology / Adolescent psychology

شناسه افزوده: لوس، کریستف / Loose, Christof
شناسه افزوده: پیرزادی، حجت، ۱۳۶۴ - ، مترجم
شناسه افزوده: بهرامی زاده، حمید، ۱۳۶۴ - ، مترجم
شناسه افزوده: کریم فر، سحر، ۱۳۶۵ - ، مترجم
رده بندی کنگره: RJ ۵۰۵
شماره کتابشناسی ملی: ۹۱۱۴۵۸۵
رده بندی دیویی: ۶۱۸/۹۲۸۹۱۴۲

عنوان: طرحواره درمانی کودک و نوجوان (راهنمای برای بالینگران)

مؤلفین: کریستوفر لوز، پیتر گراف، گرهارد زاربوک و رات هولت
مترجمان: دکتر حجت پیرزادی، دکتر حمید بهرامی زاده، سحر کریم فر، حانیه محمد اسماعیل بیگی

صفحه آرا: خسرو هادیان

مدیر تولید: داریوش سازمند

ناشر: دانژه

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مهر/الوان

شمارگان: ۵۵۰

قطع: وزیری

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۰-۳۴۱-۱

این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

تهران: خیابان استاد مطهری - خیابان سلیمان خاطر (امیر اتابک) - کوچه اسلامی - شماره ۴/۲

کد پستی: ۱۵۷۸۶۳۵۸۳۱ | تلفن: ۸۸۴۶۱۴۸ - ۸۸۸۱۲۰۸۳ | تلفکس: ۸۸۴۲۵۴۳

تلفن دفتر پخش: ۶۶۴۷۶۳۷۵ - ۶۶۴۶۲۰۶۱ | فکس: ۶۶۴۷۶۳۸۹

قیمت: ۳۸۰۰۰۰ تومان

فهرست

۱۱	مقدمه‌ی مترجمان.....
۱۵	مقدمه از دکتر رابرت فرنام.....
۱۷	پیشگفتاری از جفری یانگ.....
۱۹	پیشگفتاری از دیوید ادواردز.....
۲۳	مقدمه نویسندگان.....
۲۵	ساختار کتاب.....
۲۷	فصل اول: روان‌شناسی و روان‌درمانی کودکان و نوجوان.....
۲۷	۱-۱ مقدمه.....
۲۸	۱-۲ در جست‌وجوی کشف روان انسان.....
۲۹	۱-۳ شرطی‌سازی کلاسیک.....
۲۹	۱-۴ رفتارگرایی و نظریه یادگیری اجتماعی.....
۳۰	۱-۵ نظریه دلیستگی.....
۳۱	۱-۶ نظریه رشد روانی اجتماعی.....
۳۳	۱-۷ درمان شناختی- رفتاری.....
۳۴	۱-۸ خلق‌وخو و شخصیت.....
۳۵	۱-۹ پنج عامل شخصیت.....
۳۷	۱-۱۰ عوامل خطر محیطی و استرس متقابل.....
۳۹	فصل دوم: نظریه‌ها و مفاهیم کلیدی در طرحواره‌درمانی و طرحواره‌درمانی برای کودکان و نوجوانان.....
۳۹	۲-۱ مقدمه.....
۴۰	۲-۲ نیازهای بنیادین.....
۴۱	۲-۳ طرحواره‌ها.....
۴۴	۲-۴ سبک‌های مقابله‌ای.....
۵۱	۲-۵ ذهنیت‌های طرحواره‌ای.....

- ۵۲..... ۲-۶ کاربرد الگوی ذهنیت برای نوجوانان.
- ۵۵..... ۲-۷ گروه‌های ذهنیت، ویژگی‌ها و مشخصات عمومی.
- ۵۵..... ۲-۷-۱ ذهنیت‌های کودکانه.
- ۵۷..... ۲-۷-۲ ذهنیت‌های والد ناکارآمد.
- ۵۹..... ۲-۷-۳ ذهنیت‌های کارآمد.
- ۶۱..... ۲-۷-۴ ذهنیت‌های مقابله‌ای ناکارآمد.

۶۷..... فصل سوم: مفهوم بردازی موردی و درمان

- ۶۷..... ۳-۱ مقدمه.
- ۶۷..... ۳-۲ مداخله‌های کلیدی.
- ۷۰..... ۳-۳ رابطه بین طرحواره‌ها، نیازها و ذهنیت‌ها.
- ۷۱..... ۳-۴ هیجان‌های اولیه و ثانویه از دیدگاه طرحواره درمانی.
- ۷۲..... ۳-۵ مفهوم سازی موردی و آموزش روان‌شناختی.
- ۷۴..... ۳-۶ چه موقع باید از طرحواره درمانی برای کودکان و نوجوانان استفاده کرد؟
- ۷۵..... ۳-۷ آموزش طرحواره به والدین و سایر مراقبان.
- ۷۶..... ۳-۸ اهداف و راهبردهای متمرکز بر والدین و متمرکز بر سن.
- ۷۷..... ۳-۸-۱ نوزادان و نوجوانان از تولد تا سه سالگی.
- ۷۸..... ۳-۸-۲ کودکان سنین پیش‌دبستانی از چهار تا شش سالگی.
- ۷۸..... ۳-۸-۳ شروع مدرسه تا پیش از بلوغ - سنین شش تا ۱۰ سال.
- ۷۹..... ۳-۸-۴ دوران بلوغ از سن ۱۱ تا ۱۶ سالگی.
- ۸۰..... ۳-۸-۵ اواخر بلوغ و اوایل بزرگسالی از سنین ۱۷ تا ۲۳ سالگی.

- ۸۱..... ۳-۹ مرور درمان.
- ۸۲..... ۳-۱۰ مراحل درمان.
- ۸۳..... ۳-۱۱ جمع‌بندی.

۸۵..... فصل چهارم: طرحواره درمانی از نوزادی تا اوایل کودکی

- ۸۵..... ملاحظات اولیه.
- ۸۵..... ۴-۱ تکالیف تحولی، تعامل‌ها، تعارض‌های ویژه هر مرحله و ذهنیت‌ها در خانواده‌های جوان از دیدگاه طرحواره درمانی.
- ۸۶..... ۴-۱-۱ تکالیف تحولی برای والدین و کودک.
- ۸۷..... ۴-۱-۲ مقابله و تعادل.
- ۸۷..... ۴-۱-۳ شکست در برقراری رابطه از چه چیزی ناشی می‌شود؟ طرحواره درمانی به تبیین اختلال‌های رابطه و برقراری ارتباط می‌پردازد.
- ۸۸..... ۴-۲ دیدگاه طرحواره درمانی در مورد نقش پدر.
- ۹۵.....

- ۴-۳ ارزیابی، آموزش روان‌شناختی در طرحواره‌درمانی و درمان اختلال‌های تنظیمی..... ۹۶
- ۴-۳-۱ ارزیابی اولیه..... ۹۷
- ۴-۳-۲ جست‌وجوی مشکلات والدین..... ۹۷
- ۴-۳-۳ ارزیابی تعامل والد-کودک..... ۹۷
- ۴-۳-۴ روندهای مشاهده و ابزارهای ارزیابی..... ۹۹
- ۴-۳-۵ خلاصه فرایند ارزیابی..... ۱۰۰
- ۴-۳-۶ اهداف و درمان..... ۱۰۲
- ۴-۴ طرحواره‌درمانی: راهبردهای درمانی، استفاده از فنون متناسب با سن..... ۱۰۴
- ۴-۴-۱ ملاحظات ویژه طرحواره‌درمانی برای اختلال‌ها..... ۱۰۶
- ۴-۴-۲ روش‌های مداخله‌ای رفتاردرمانی کلاسیک در چارچوب طرحواره‌درمانی..... ۱۱۰
- ۴-۴-۳ زوج‌درمانی و موضوعات سیستمی در طرحواره‌درمانی..... ۱۱۳
- ۴-۵ چشم‌انداز..... ۱۱۵
- فصل پنجم: طرحواره‌درمانی برای کودکان پیش‌دبستانی..... ۱۱۷**
- ۵-۱ تکالیف تحولی، تعامل‌ها، تعارض و ذهنیت‌های تحولی ویژه‌ی هر مرحله از دیدگاه طرحواره درمانی..... ۱۱۸
- ۵-۱-۱ تکالیف و نیازهای تحولی ویژه هر مرحله..... ۱۱۸
- ۵-۱-۲ پریشانی، تعارض و آسیب روان‌شناختی در تحول طرحواره..... ۱۲۰
- ۵-۲ ارزیابی، آموزش و درمان در طرحواره‌درمانی..... ۱۲۳
- ۵-۲-۱ مصاحبه با پیش‌دبستانی‌ها..... ۱۲۳
- ۵-۲-۲ ملاحظات تشخیصی مهم..... ۱۲۴
- ۵-۲-۳ آموزش روان‌شناختی..... ۱۲۷
- ۵-۳ طرحواره‌درمانی در عمل: مداخله‌های درمانی متناسب با سن..... ۱۲۷
- ۵-۳-۱ ایجاد زمینه ذهنیت با پیش‌دبستانی‌ها..... ۱۲۸
- ۵-۳-۲ استفاده از عروسک‌های انگشتی و دستی..... ۱۲۹
- ۵-۳-۳ بازی درمانی ذهنیت‌محور و نیازمحور..... ۱۲۹
- ۵-۳-۴ شیوه بازی درمانی ذهنیت‌محور و نیازمحور..... ۱۳۰
- ۵-۴ مثال موردی: مفهوم‌پردازی موردی میترا و فرایند درمان..... ۱۳۲
- ۵-۵ خلاصه طرحواره‌درمانی با پیش‌دبستانی‌ها..... ۱۳۴
- فصل ششم: طرحواره‌درمانی برای کودکان دبستانی..... ۱۳۷**
- ۶-۱ تکالیف تحولی، تعاملات، تعارض‌ها و ذهنیت‌های ویژه هر مرحله از دیدگاه طرحواره‌درمانی..... ۱۳۷

- ۱-۱-۶ تکالیف تحولی و بحران‌های بالقوه..... ۱۳۸
- ۱-۲-۶ نقش مشکلات روان‌شناختی، تعارض و آسیب در شکل‌گیری طرحواره..... ۱۴۰
- ۱-۳-۶ اثرات ظرفیت محدود رشدی و پویایی‌های گروه بر شکل‌گیری طرحواره..... ۱۴۳
- ۱-۴-۶ اثرات فقدان منابع بیرونی..... ۱۴۷
- ۲-۶ سنجش طرحواره درمانی، آموزش روان‌شناختی و درمان..... ۱۴۸
- ۲-۱-۶ ارزیابی بافت..... ۱۴۹
- ۲-۲-۶ ملاحظات تشخیصی مهم..... ۱۵۰
- ۳-۶ طرحواره درمانی در عمل: مداخله‌های درمانی متناسب با دوره سنی..... ۱۵۵
- ۴-۶ جمع‌بندی..... ۱۶۶
- فصل هفتم: طرحواره درمانی برای نوجوانان..... ۱۶۷**
- ۱-۷ تکالیف تحولی، تعاملات، تعارض‌ها و ذهنیت‌های ویژه هر مرحله از دیدگاه طرحواره درمانی..... ۱۶۸
- ۱-۱-۷ نقاط عطف رشدی و ویژگی‌های آن..... ۱۶۹
- ۱-۲-۷ تکالیف تحولی، تعاملات، تعارض‌ها و ذهنیت‌های ویژه هر مرحله..... ۱۷۰
- ۱-۳-۷ تحول شناختی و درک هیجانی..... ۱۷۳
- ۲-۷ سنجش در طرحواره درمانی، آموزش روان‌شناختی و درمان..... ۱۷۶
- ۲-۱-۷ ملاحظات تشخیصی مهم..... ۱۷۷
- ۲-۲-۷ آموزش روان‌شناختی - اجتماعی..... ۱۸۲
- ۳-۷ طرحواره درمانی در عمل: روابط درمانی متناسب با سن و مداخله‌های درمانی..... ۱۸۳
- ۴-۷ جمع‌بندی..... ۱۹۲
- فصل هشتم: طرحواره درمانی با جوانان (۱۷ تا ۲۳ سالگی)..... ۱۹۵**
- ۱-۸ تکالیف تحولی، تعامل‌ها، تعارض‌ها و ذهنیت‌های ویژه هر مرحله از دیدگاه طرحواره درمانی..... ۱۹۷
- ۱-۱-۸ تکالیف و الگوهای تحولی ویژه هر مرحله برای بزرگسال جوان..... ۱۹۷
- ۱-۲-۸ تکالیف تحولی، تعامل‌ها، تعارض‌ها و ذهنیت‌های ویژه هر مرحله از دیدگاه طرحواره درمانی..... ۲۰۰
- ۲-۸ سنجش طرحواره درمانی، آموزش روان‌شناختی و درمان..... ۲۰۳
- ۲-۱-۸ موارد کاربرد، موارد عدم کاربرد و تشخیص..... ۲۰۳
- ۲-۲-۸ آموزش روان‌شناختی..... ۲۱۰
- ۳-۸ طرحواره درمانی در عمل: رابطه درمانی و مداخله‌های درمانی متناسب با سن..... ۲۱۰
- ۳-۱-۸ مفهوم پیردازی موردی و برنامه درمانی..... ۲۱۱

مقدمه‌ی مترجمان

از زمانی که نخستین رویکردهای روان‌درمانی پا به عرصه‌ی علمی شدن نهادند، تمامی روان‌شناسان بر یک نکته‌ی مهم اتفاق نظر داشتند و آن هم اهمیت دوره‌ی کودکی برای رشد سالم شخصیت بود. دوره‌ی کودکی اهمیتی همسنگ تمامی زندگی دارد، زیرا شالوده‌ی تمام آموخته‌های ما به‌عنوان یک انسان در این دوره پایه‌گذاری می‌شود. هرچند دوره‌ی کودکی می‌تواند پایه‌ای برای رشد روان‌شناختی سالم باشد، درعین‌حال به دلیل آسیب‌پذیری کودک و تجربه‌های ناگوار می‌تواند رشد روان‌شناختی سالم را مختل کند.

تا به امروز روان‌شناسان و پژوهشگران تلاش‌های درخور ستایشی را درجهت روان‌درمانی کودک انجام داده‌اند. انواع روان‌درمانی کودک امروزه در دسترس روان‌شناسان قرار دارد؛ اما برای اینکه بتوانیم به بهترین شکل ممکن از فنون درمانی اثربخش در تمامی این رویکردها استفاده کنیم، به روشی نیاز داریم که یکپارچه‌نگر و درعین‌حال از انسجام نظری بالایی برخوردار باشد. دوران کودکی بسیار مهم است و ما به تمامی مغزهای متفکر نظریه‌پردازان برای کمک به کودک نیاز داریم.

طرحواره‌درمانی با فلسفه‌ی یکپارچه‌نگری و استفاده از بهترین فنون و نظریه‌های موجود در روان‌شناسی تا به امروز توانسته است در درمان اختلال‌های دوران بزرگسالی نتایج امیدوارکننده‌ای را در اختیار روان‌درمانگران قرار دهد؛ که گسترش بین‌المللی و انتشار مقالات و کتاب‌های متعدد در طرحواره‌درمانی خود گویای اثربخشی بالای آن است.

طی چندین دهه‌ی گذشته مدل طرحواره‌درمانی در روان‌درمانی افراد بزرگسال گسترش بسیاری داشته است. این رویکرد درمانی در بین روان‌شناسان از جنبه‌های پژوهشی و فعالیت بالینی شهرت بسیاری پیدا کرده است. باین‌حال، طرحواره‌درمانی در روان‌درمانی کودکان و نوجوانان به‌تازگی مورد توجه قرار گرفته است.